

การวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาสมรรถนะในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อ : 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมกลางการพัฒนาสมรรถนะในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน และ 3) ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ประกอบด้วยการศึกษาสภาพปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร รวมถึงการวิเคราะห์หาสมรรถนะในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน การสร้างและพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน การทดลองใช้หลักสูตรการประเมินประสิทธิผลหลักสูตรต่อการพัฒนาสมรรถนะในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ เหมาะสำหรับการเป็นหลักสูตรฝึกอบรมกลางในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทั้งนี้ชุมชนที่ใช้ในการทดลองใช้หลักสูตร คือ ชุมชนหนองแม่นา อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร โดยการประเมินสมรรถนะด้านความรู้ เจตคติและพฤติกรรมการทำงานจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน รวมถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เข้าไปท่องเที่ยวในชุมชนภายหลังการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งผลการวิจัยมีดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนจำเป็นต้องฝึกอบรมเพื่อให้สามารถดำเนินการจัดการท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่องและประสบผลสำเร็จมี 3 ด้านคือ : 1) สมรรถนะในการประสานงานและจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) สมรรถนะในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและปฏิบัติตามแผนที่มีผลกระทบด้านลบน้อยที่สุด และ 3) สมรรถนะในการบริการนักท่องเที่ยว

2. หลักสูตรฝึกอบรมที่ได้รับการพัฒนา โดยนำข้อมูลพื้นฐานคือความรู้ความสามารถสำหรับการปฏิบัติงานจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ได้จากผลการวิจัยในข้อที่ 1 มากำหนดกรอบในการสร้างโครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วย 1) ปัญหาและความจำเป็น 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) หน่วยการอบรมและตรวจสอบโครงสร้างหลักสูตรที่สร้างขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าโครงสร้างหลักสูตรมีความสอดคล้องและเหมาะสมในระดับมาก

3. ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมพบว่า หลังการฝึกอบรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 60.73$ $P < 0.05$) และผู้เข้าอบรมมีเจตคติต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 86.88$ $P < 0.05$) รวมถึงพฤติกรรมการปฏิบัติงานจัดการท่องเที่ยวของผู้เข้าอบรมหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 58.84$ $P < 0.05$) นอกจากนี้ยังพบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถผ่านวัตถุประสงค์ทุกหน่วยคิดเป็นร้อยละ 80 ตลอดจนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปกำหนดเป็นโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนที่สอดคล้องกับหลักการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนคิดเป็นร้อยละ 85 ส่วนผลการประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมในแต่ละองค์ประกอบผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และจากการติดตามผลในระยะเวลาต่อมาพบว่า คราวเรือนในพื้นที่ที่มีความเห็นว่าการจัดฝึกอบรมส่งผลดีต่อชุมชน ทั้งในด้านสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม นอกจากนี้ จากการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ปรากฏว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีประสิทธิผลต่อการพัฒนาสมรรถนะชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวและมีลักษณะที่เป็นหลักสูตรกลางที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนอื่น

The purposes of this research were 1) to investigate basic data for developing the training course on the potential development in tourism management by the community 2) to develop the central training course for developing competency development in tourism by the community to correspond with the basic data; and 3) to evaluate the efficiency of the development of the training course on the potentiality development in tourism management by the community.

This study was in the form of research and development and it was divided into four steps: 1) problems and needs for the training course 2) developing the central training course for developing competency development in tourism by the community; 3) implementation of the training course; and 4) evaluating the effectiveness of the training course on the potentiality of development in tourism management by the community and the improvement of the training course to be a standard course. The community included in this study was Nongmaena community, Khaokho district, Phetchaboon province. For the evaluation of effectiveness of the training course, the researcher evaluated the achievements of Nongmaena community based on knowledge, attitude and skills in community – based tourism management, and satisfaction of tourists who visited Nongmaena community.

Results of the study revealed the following:

1) Three aspects of tourism management competency that the community must attend training for the continuity and success were : 1) competency in coordination and Community-based tourism management; 2) competency in tourism development planning; and 3) competency in services.

2) The developed training course based on the potential in tourism management of the community was used for the determination of the curriculum outlines which consisted of : 1) problems and needs; 2) course objectives, and 3) training and course outline checking unit which performed by a specialist. It was found that the course outline had a high level of conformity and appropriateness.

3) For the evaluation on the effectiveness of the training course, it was found that the trainees had a higher level of knowledge and understanding of the attending the training course at a statistical significance level ($t = 60.73$, $P < 0.05$). Also, they had a higher positive attitude towards community-based tourism management at a statistical significance level ($t = 86.88$, $P < 0.05$). This included their better performance in the implementation of tourism management at a statistical significance level ($t = 58.84$, $P < 0.05$). Besides, it was found that the trainees were able to pass the course objectives with the percentage of 80. They were able to apply what they had learned from the training to the determination of the project for tourism development of the community which conformed to the principle of community-based tourism management with the percentage of 85. For the evaluation on the appropriateness of the training course using, the trainees perceived that it was relevant to the objectives of this study. Based on the monitoring of the training outcome, it was found that people in the community agreed that the provision of the training course was beneficial to their community in terms of environmental, social, and economic aspects. With regards to the tourist satisfaction, it was found that the tourists had a higher level of satisfaction. This reflected that the course on community-based tourism management competency developed by the researcher effected the development of the community potential in tourism management. Besides, it was a central course which could be applied for the potential development on tourism management of other communities.